

TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ İNNOVASIYANIN İDARƏ OLUNMASI SƏRİŞTƏSİ

Səkinə Mirheydər qızı Seyidova

ARTİ

seyidova.s87@gmail.com

Xülasə

İnnovasiya İdarəetmə Yetişməsi getdikcə təhsil müəssisələrinin müvəffəqiyyət və effektivliyində kritik amil olaraq tanınır. Təhsilin mənzərəsi sürətlə inkişaf etməyə davam etdikcə, texnologiyada irəliləyişlər, cəmiyyət ehtiyaclarının dəyişdirilməsi və ortaya çıxan pedaqoji paradqlmalar, təhsil müəssisələri yenilik və uyğunlaşma qabiliyyətini inkişaf etdirməlidir.

Açar sözlər: Təhsildə innovasiya, texnologiya, inkişaf.

Summary

Innovation management is increasingly recognized as a critical factor in success and effectiveness of educational institutions. As the landscape of education continues to develop rapidly, developing progress in technology, and pedagogical paradqlms, educational institutions should develop innovation and adaptation capacity.

Key words: Innovation in education, technology, development.

Giriş

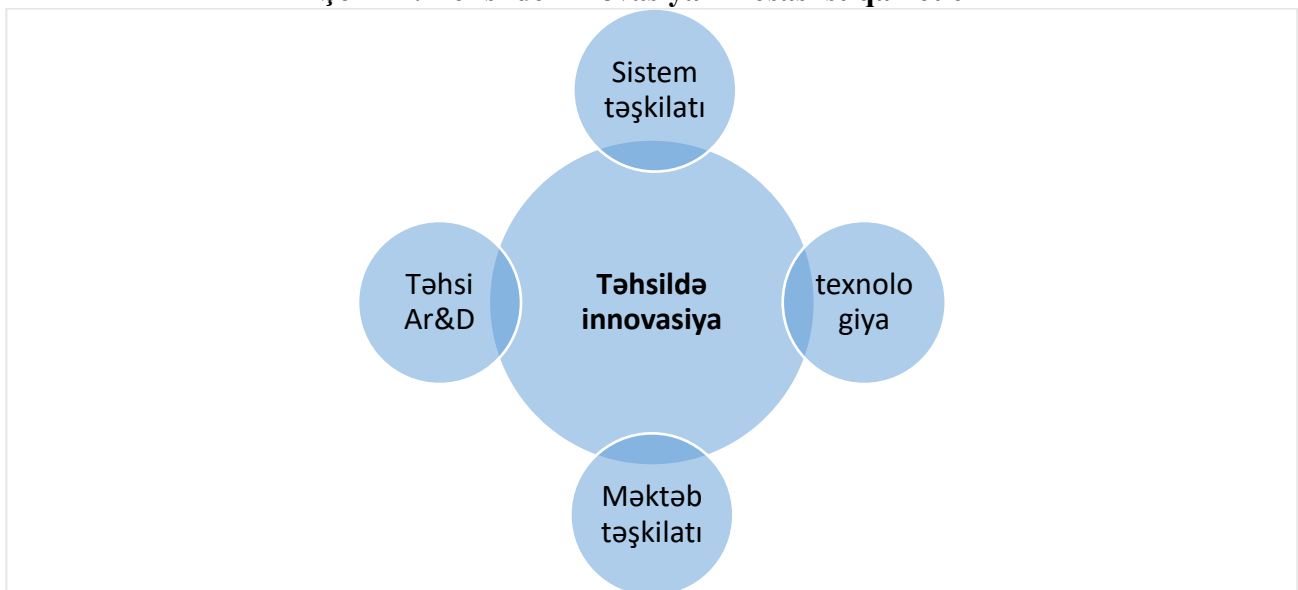
Süni intellekt kimi yeni texnologiyalara səbəb olan rəqəmsallaşdırma, bərabərlik, idarəetmə və sosial iştirakda əhəmiyyətli çətinliklər gətirərkən əhəmiyyətli iqtisadi, sosial və ekoloji faydalar təmin edir. Texnoloji dəyişikliyin faydalarından yararlanmaq və xərclərini minimuma endirmək üçün mövcud və gələcək vətəndaşların dəyişən dünyada fəal iştirak etmələri və bu dünyadan faydalanmasına imkan verən

bacarıq dəstləri əldə etmələrini tələb edir. Bir çox insan üçün bu daim yeni bacarıqları öyrənməyi və karyeralarında dəfələrlə dəyişən işə ehtiyacı ilə uyğunlaşdırmağı tələb edə bilər. Bu bacarıq dəstləri müxtəlif rəqəmsal bacarıqlar daxildir, eyni zamanda yaradıcılıq, kritik düşüncə, rabitə və əməkdaşlıq deməkdir.

Təhsil sektoru həm böyüklərə, həm də uşaqların rəqəmsal və 4C bacarıqlarını qazanmasına, gücləndirilməsində və saxlamasına kömək etməkdə mühüm rol oynayır. Bundan əlavə, hökumətlər təhsil sistemlərini məktəb və sistemin idarə edilməsi, sinif tədrisi və ev təhsili üçün rəqəmsal təcrübələri qəbul etməyə təşviq edirlər. Bu dəyişikliklərin uğurla həyata keçirilməsini təmin etmək üçün təhsil sektoru müəllimləri yenidən təyin etməli və tədris peşəsinə davamlı investisiyalar tələb edən bacarıqlarını inkişaf etdirməlidir. Məqsəd müəllimlərin səmərəliliyini, tələbələrin öyrənilməsinin səmərəliliyini və öyrənmə zövqünün və şagirdlərin postda iştirak etmək bacarığının artırılması və tələbələrin iştirakı ilə məşğul olmasıdır. Həm tələbə, həm də müəllimlər üçün bu təşəbbüslərin öyrənmə nəticələrini yaxşılaşdırması və cəmiyyətlərin rəqəmsal iqtisadiyyatdan faydalanmasına kömək etməsi gözlənilir (3 səh 16).

İnnovasiya İdarəetmə təşəbbüs, inkişaf və tətbiq ilə əlaqəli bütün işləri əhatə edir. Buraya innovasiya imkanlarını bilmək, inkişaf proseslərini idarə etmək və maneələri dəf etmək üçün sistemlər daxildir. Bu vəzifələr daxili və xarici problemləri proqnozlaşdırmaq və onlara effektiv reaksiya vermək qabiliyyəti ilə dinamik idarəetmə bacarıqlarını tələb edir. İnnovasiya fəaliyyətlərinin idarə edilməsi hansı yeniliklərin reallaşdırıldığını, yenilikdə iştirak etdikləri və yenilik haqqında məlumatların təşkilatda və xaricində yayıldığını təsir edir. Yaxşı bir innovasiya idarəetmə yenilik məsuliyyətini təyin etmək və ya bir yenilik inkişaf etdirmək üçün bir komanda yaratmaq tələb edə bilər. İdarəetmənin başqa bir rolu nəticələri izləməkdir (3 səh 22).

Şəkil 1: Təhsildə innovasiyanın əsas istiqamətləri

Təhsildə innovasiyanın əsas istiqamətləri

Təhsildə innovasiyanın təminin və idarə edilməsinin bir neçə əsas istiqamətləri vardır ki, bunları aşağıdakı kimi sıralamaq olar:

- Sistem Təşkilatı. Tənzimləyici çərçivələr təhsil sistemində yenilik üçün stimulyə və imkanlar təmin edir.
- Texnologiya. Texnologiya üçün sistemli və dəlil - təhsildə başlanan yeniliklər üçün yeni bir yanaşma tələb olunur.
- Məktəb təşkilatı. Məktəblərdə biznes təşkilatının formaları təşkilatı təlim və təhsil nəticələrini təşviq edə bilər.
- Təhsil Ar & D. Mövcud və yeni təlim məhsulları və xidmətlərində R & D-i təşviq etmək üçün dövlət və özəl sərmayələr tələb olunur (2 səh. 2)

Təhsildə yenilik nümunələri

Texnologiyanın hazırda inkişaf etdiyi anda təhsildə yenilik nümunələri çoxdur. Bunlardan bəziləri bunlardır (<https://theglobalcollege.com/blog/what-is-innovation-in-education/>):

Layihə əsaslı öyrənmə (PBL) - Bu yanaşma tələbələrə real dünya problemini müəyyənləşdirməyə və bunun üçün bir həll hazırlamağa kömək edir. Dərslərdə, yaradıcı düşüncə, problemin həlli və komanda işində istifadəsi bir çox vacib bacarıqların inkişafına böyük təsir göstərə bilər.

Qarışıq Öyrənmə - Bu, onlayn platformaların (məsələn, lövhə kimi) partlaması ilə ortaya çıxdı və dünyanın məktəb və universitetləri tərəfindən qəbul edildi. Qarışıq Öyrənmə, ənənəvi sinif öyrənmə ilə onlayn öyrənməyi birləşdirir.

Təhsil Texnologiyası (Edtech) – Təhsil Texnologiyası (Edtech) ümumiyyətlə təhsilin yaxşılaşdırılması üçün hazırlanmış hər hansı bir proqram, ərizə və ya xidmətə aiddir. İnnovativ sinif texnologiyaları tez-tez təhsildən başqa yenilikləri əks etdirir.

Süni intellekt - Təhsildə, bir çox digər sektorlarda olduğu kimi, son inkişaf Süni Zəkanın (AI) istifadəsidir. Hələ də onun sürünən mərhələsində, təhsil mühitində, AI, reytingi, plagiat aşkarlanması, fərdi öyrənmə yollarını təklif edən və bir çox digər aspektlər inqilab etmək üçün istifadə olunur.

İnnovasiyanın idarə olunması

Yaxşı birləşmiş bir innovasiya fəaliyyəti davamlı bir elmi araşdırmada olmalıdır və vəziyyəti proqnozlaşdırmaq bacarığına sahib olmalıdır. Bu yolla, problemləri, gecikmələri və ya əksinə hadisələrin mütləq kursunu vaxtında tanıya və ən azı müəyyən bir səviyyədə vəziyyəti tanıya bilərsiniz. Bu məqsədlə həll ediləcək problemlər barədə çox sayda elmi və metodoloji ədəbiyyatın işlənməsi lazımdır. İnnovativ ideyaların tətbiqi sayəsində elmi biliklər sistemli və təsnif edilə bilər, hərtərəfli təhlil edilə bilər və ən qabaqcıl fikirlər müəyyən edilə bilər. Bu fikirlər ümumi bir şəkildə idarə edilməli və müasir və pedaqoji təcrübə, mövcud anlayışlar və ya mövcud anlayışlar və ya təhsil prosesini yaxşılaşdırmaq üçün mövcud aspektlərlə müqayisə edilməlidir.

Bütün bu elementlərə əlavə olaraq, innovasiya fəaliyyətinin müəyyən mərhələlərdə inkişaf etdirilən bir proses olduğunu və innovasiyaların yaradılması, inkişaf etməsi, qəbul edilməsi, istifadəsi və yayılması, istifadəsi və yayılması üçün bir innovasiyanın daha yüksək səviyyəyə keçməsinə imkan verdiyini bilmək vacibdir.

Hər hansı bir yenilik prosesi ehtimal olunur və bütün nəticələr proqnozlaşdırıla bilməz. Layihə və ya model səviyyəsində bir çox səhv və çatışmazlıqların vaxtında aşkarlanması və düzəldilməsi, bir təhsil müəssisəsinin innovativ bir işinin analitik əsaslandırılması və yenilikçi bir proqram və ya model yaratmağa kömək edəcəkdir. İnnovasiya məqsədləri bir tərəfdən, digər tərəfdən, bir təhsil müəssisəsinin mövcud vəziyyətinin hərtərəfli təhlilidir (3 səh. 188).

Seçilmiş innovasiya məqsədləri tədris işçilərinin əksəriyyəti tərəfindən qəbul edilməli və təsdiqlənməlidir. Bundan əlavə, bu məqsədlər yeni şərtlərə uyğun olmalıdır. Motivasiya burads mühüm rol oynayır, motivasiya və təşviq səviyyəsini artırır və nəzarəti təmin edir. Müasir bir təhsil müəssisəsində bu hərəkətlərin əsas hissəsi innovasiya proseslərini idarə edərkən (yekun nəticələrin proqnozunu nəzərə alaraq) kollektiv şəkildə müzakirə olunur. Ən böyük innovasiya fəaliyyətləri qrup metodundan istifadə etməklə inkişaf etdirilməlidir.

Pedagoji fəaliyyətdə innovasiya problemlərinin təhlili qaçılmaz olaraq menecerlərin innovativ fəaliyyətinin formalaşması üçün nəzəri təməllərin qiymətləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi vəzifəsini nümayiş etdirir. Bu vəzifədə təhsil sistemindəki çevrilmələrin müvəffəqiyyəti və təhsil müəssisəsinin inkişaf perspektivləri baxımından dərin bir sosial pedaqoji mənə daşıyır (3 səh. 183).

İnnovativ texnologiyaların inkişafındakı tendensiyalardan biri təkcə elmi sahə deyil, həm də təhsil prosesində emosional və şəxsi məkandır. İnnovasiya üzrə menecerlərin hazırlanması müvafiq təhsil formalarında inkişaf edərkən təsirli olur və iki işlənmiş vəzifələri həll edir: yenilik qavrayışına innovativ hazırlığın yaradılması və yeni bir şəkildə hərəkət etmək qabiliyyətini öyrətmək.

Hal-hazırda, idarəetmə sayını artırmaq prosesində yenilik və həyata keçirilmə prosesində iştirak edir, lakin bu prosesdə bir çox çətinliklərlə üzləşirlər. Problemlərdən biri də menecerlərin yeniliklərin təşviqi üçün kifayət qədər hazırlanmamasıdır. Nəticədə menecerlər çoxsaylı formalar, texniki və texnologiya ilə üzləşirlər və bu müxtəliflikdə, həqiqətən nə işləyəcək şeyləri seçmək üçün problemdir (3

səh. 186)..

Bir təhsil müəssisəsinin inkişaf rejiminə keçməsi, yəni innovasiya prosesinin başlaması bir neçə fərqli mərhələ daxildir:

1. Tələb: Gələcək yeniliklərin zəruriliyinə dair məlumatlılıq və gələcək yeniliklər "ideoloji ilham".
2. Qiymətləndirmə: Təlim prosesində və idarəetmə sistemində uzunmüddətli dəyişikliklərin inkişaf etdirilməsi.
3. Planlaşdırma: Təşkilatın innovativ fəaliyyətini müvəffəq etmək və müxtəlif əlaqəli qərarlar qəbul etmək üçün bir fəaliyyət planı yaratmaq.
4. Komandanın yaradılması: Tədris işçilərinin innovativ vəkillərindən ibarət bir komanda yaratmaq.
5. Problem təhlili: Yeniliklər təqdim etmə prosesində müəllimlərin üzləşdiyi əsas çətinliklərin müəyyənəndirilməsi.
6. Müəyyən idarəetmə tədbirlərinin müəyyənəndirilməsi: Yenilikçi fikirləri həyata keçirmək üçün bir plan və ya tətbiq proqramı yaratmaq.
7. Təşkilati funksiyası: İnnovasiya ilə əlaqəli bütün şöbələr və fərdi iştirakçılar arasında münasibətlərin qurulması.
8. İlk addımların monitorinqi: Yeniliklərin ilkin tətbiqi və sonrakı idarəetmə tədbirlərinin tənzimlənməsi.
9. Tənzimləmə: Tərəqqinin monitorinqi və səpmaları aradan qaldırmaq üçün tədbirlər görmək.
10. Koordinasiya: Yenilik sahəsindəki bütün hissələrin istismarında ardıcılığını təmin etmək və aralarında əlaqələri qorumaq.
11. Motivasiya: Müəllimlərin yeniliklərinin və işlərinin nəticələrinin artması.
12. Nəzarət: İnnovasiya prosesini və yenilik və tətbiq planını yoxlamaq.

Təhsildə texnoloji integrasiya

Texnoloji integrasiya, təhsil müəssisələrində innovasiya idarəçiliyinin təməl daşdır. Texnologiyanın effektiv istifadəsi tədris və öyrənmə təcrübələrini inkişaf etdirir, fərdi təlimatı asanlaşdırır bilər və təhsil ehtiyatlarına girişi genişləndirir bilər. Bununla birlikdə, texnologiyanın təhsilə integrasiya edilməsi, infrastruktur hədləri, rəqəmsal bərabərsizlik və dəyişməyə müqavimət kimi çətinliklər təqdim edir. Təhsil müəssisələri möhkəm infrastruktura investisiya qoymalı, müəllimlər üçün təlim və dəstək verməlidir və təhsildə texnologiyanın tam potensialını istifadə etmək üçün kapital məsələlərini həll etməlidirlər.

Nəticə

İnnovasiya İdarəetmə Bacarığı təhsil müəssisələri üçün bugünkü dinamik və rəqabət mühitində inkişaf etməsi üçün vacibdir. İnnovasiyanı, istifadə texnologiyasını əhatə etmək və yaradıcılıq və əməkdaşlıq mədəniyyətini qorumaqla, təhsil müəssisələri dəyişməyə, makiyajlara uyğunlaşa və tələbələr 21-ci əsrdə uğur qazanmağa uyğunlaşa bilər. İrəli irəliləmək, təhsil müəssisələrinin innovasiya idarəçiliyinə üstünlük verməsi və yenilikçi təcrübələrin, proseslərin və pedaqogilərin inkişafına investisiya qoymaq və öyrənənlərin və cəmiyyətin inkişaf etdirmək üçün investisiya qoymaq vacibdir.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat:

1. Mardonova Nozimahon, Ziyavitdinova Nafisa "Innovation Management in an Educational Organization". Academic Journal of Digital Economics and Stability, vol 6 pp.181-189.
2. OECD (2023). Innovation strategy for education and training OECD Publishing, Paris, 4 pages https://www.oecd.org/education/ceri/IS_Project_Brochure.pdf.
3. Vincent-Lancrin, S. (ed.) (2023), Measuring Innovation in Education 2023: Tools and Methods for Data-Driven Action and Improvement, Educational Research and Innovation, OECD Publishing, Paris, 287 pages <https://doi.org/10.1787/a7167546-en>.
4. <https://theglobalcollege.com/blog/what-is-innovation-in-education/>